

TWEE MARINESCHILDERS VAN BIJ ONS : FRANÇOIS EN AUGUSTE MUSIN

Kerstmis, waarde lezers van het Visserijblad, is een uitstekende gelegenheid om eens de minder rooskleurige aspecten van zeevaart en visserij te vergeten en het element water, dat ons allen zo nauw aan het hart ligt, eens anders te bekijken : de zee zoals ze een eeuw geleden gezien werd door twee befaamde stadsgenoten-kunstenaars : François Musin en zijn zoon Auguste.

**

François Musin werd op 4 oktober 1820 te Oostende geboren als zoon van Constant Musin en Marie-Antoinette Dickschen. Vader Musin was een herbergier die anno 1832 begon met de uitbating van een oesterkwekerij in de Oostendse omwallingen. Later bracht hij het bedrijf over naar een plaats nabij de oude vuurtoren en breidde ze uit met een restaurant dat een zekere faam wist te verwerven.

De kleine François groeide dus letterlijk langs de zee op ! Exacte gegevens over zijn jeugd en jongelingsjaren — indien die nog te achterhalen zouden, zijn — sluimeren vooralsnog in de nevels van het verleden. Léontine Musin, François' schoondochter, schiep wellicht legende toen ze in haar kindernovelle «Petrus et Paulus» verhaalde hoe François als jonge knaap, in zijn kamer werd opgesloten wegens lui gedrag op school, en hoe hij zijn familie verbaasde met een «vissersschip op woeste zee» op de muur getekend tijdens het strafzitten...

Wat wél vaststaat is dat François Musin als kind enig onderricht kreeg aan de Oostendse Tekenschool, daarbij sterk aangemoedigd door zijn leermeester François Bossuet.

De luttele jaren dat François Musin leerling was aan een school voor kustvaardij, vormden slechts een intermezzo in zijn artistieke carrière. Na die jaren, waarin hij echter tal van zeereizen maakte besloot hij zich dan ook definitief aan de schilderkunst te wijden. In 1836 schreef hij zich dan ook in als leerling van de Brusselse Academie, om er in de klas van... dezelfde François Bossuet terecht te komen.

François Musin : Zeilboten en staketsel bij woelige zee
(Oostende, Museum voor Schone Kunsten)

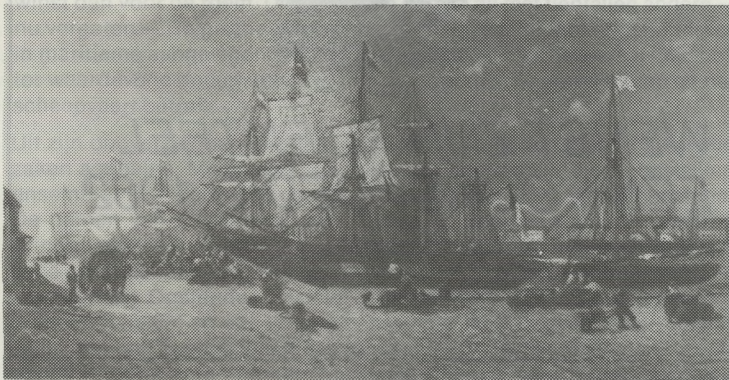
Van toen af ging alles vlug : in 1840 debuteerde Musin met zijn marines tijdens het Antwerpse Salon. Bijval en verkoop lieten van meetaf aan niets te wensen over. Toen Leopold I bij hem een «Gezicht te Oostende» aankocht (1845) betekende dat meteen ook de «consecratie» van de jonge artist.

Musin's debuut viel midden een periode waarin de romantiek hoogtij vierde. Op het niveau van de marineschilderkunst vertaald gaf dat : zee stormen, schipbreuken, zeeslagen, romantische havengezichten, enz. Dit alles vinden we dan in zijn vroege oeuvre terug.

In de veertiger jaren richtte hij zich een tijdje op het Engelse publiek en woonde hij zelfs een tijdlang in Engeland. Met de dood van zijn vader (1849) kwam hij naar Oostende terug. Kort nadien huwde hij de jonge Brusselse schilderes Marie-Célestine Gosselin. Op 23 april 1852 werd te

Oostende hun zoon Auguste geboren. Kort daarna verhuisden ze naar Brussel, en daar stierf François' vrouw in maart 1853, 26 jaar oud... Musin bleef te Brussel, maar had ook zijn atelier te Oostende, misschien wel in het Pavillon des Dunes. Te Oostende bestelde de Prins van Pruisen een ensemble van 8 schilderijen voor zijn Paleis te Potsdam bij Musin.

In die jaren ondernam hij talrijke reizen : Spanje, Portugal, Italië, Frankrijk, Noorwegen. Hij zou zelfs aan een walvisjacht hebben deelgenomen. Van deze — toen nog — verre streken bracht hij stapels schetsen mee. Zulke bladen duiken nu en dan eens op in veilingen.

François Musin : Handelsdok te Oostende
(Oostende, Museum voor Schone Kunsten)

In 1860 betrok hij een eigen woning, Grensstraat 114 te Sint-Joost-ten-Node. In de tuin van zijn pronkhuis bouwde hij een groot atelier-museum. Daar ontving zijn zoon Auguste het onderricht in het schildersvak.

Het atelier, een ware «schilderijenfabriek», stond steeds eivol. Vader en zoon waren door bestellingen overrompeld : Amerikanen en Britten waren gretige afnemers en daarnaast moesten altijd opnieuw inzendingen voor de vele salons klaar gehouden worden. In zijn atelier prijkte François' wijdbefaamde verzameling scheepsantiek : modellen allerhande, schelpen, opgevlude vissen en andere maritieme snuisterijen.

François won medailles te Amiens, Amsterdam, Avignon, Lyon, Le Havre, Dunkerque, Madrid, Montpellier, Philadelphia en Wien, werd opgenomen in de orde van de Liberator van Venezuela, maar pas in 1879 werd hij in eigen land tot Ridder in de Leopoldsorde benoemd.

Zijn welgevulde loopbaan kende overigens weinig of geen uiterlijke feiten : hij was een graaggeziene figuur in de conservatieve kunstenaarskringen te Brussel en elders. Hij was, naar eigentijdse getuigenissen, steeds in prima stemming, een levensgenieter, een onnavolgbaar verteller die zijn toehoorders met zijn vele reisavonturen in de ban wist te houden. Daarnaast was hij uiteraard een noest werker : hoe anders die kolossale productie te verklaren ?

«Le bon père Musin», zoals de kunstjournalisten hem wel eens noemden, stierf aan een beroerte op dinsdag 24 oktober 1888 te Sint-Joost-ten-Node.

**

Ondertussen was zoon Auguste niet blijven stilzitten.

De vroegste werken van Auguste Musin die ons gekend zijn, zijn tekeningen gemaakt toen hij 15 jaar oud was, dit tijdens een verblijf te Oostende : de vuurtoren, de «Cercle du Phare», de dépôts, een werf... In 1868 was hij te Nieuwpoort, enkele jaren later te Blankenberge, en ook bij die gelegenheden had hij zijn schetsboek op zak. Zo kennen we ondermeer een gezicht op de oude vuurtoren van Blankenberge.

Amper 17 jaar oud debuteerde Auguste Musin als exposant. En meteen had hij wind in de zeilen : In 1869 zag hij zijn schilderijen al bekroond tijdens de tentoonstelling te Dunkerque. Dat was de eerste van een indrukwekkende reeks onderscheidingen, te veel om hier allemaal op te sommen. Noemen we even enkele titels uit die periode : «Cornwall», «Strand te Whitby», «Pier te Terneuzen»...

GIETERIJ Debaedts PVBA

☎ (059) 32 10 99

Victorialaan 69, 8400 Oostende

**WENST ZIJN KLIENTEEL
EEN VOORSPOEDIG 1982**

**WAARHEEN MET
VISAFVAL ?**

n.v.

**Animalia
produkten**

9470 DENDERLEEUEW

☎ (053) 66.32.11 (4 lijnen)

Telex 12343 Apalfi

OOSTENDE Vismijn – PAKHUIS 37

☎ (059) 32.24.31

Na sluitingstijd

☎ (059) 27.70.58 (Mr. H. Mylle)

**BRUSSELLE
MARINE INDUSTRIES**

N.V.

☎ 058-23.48.71

**WESTENDELAAN, 1
8450 NIEUWPOORT**

Tlx
810.32

Wereldbepaald om haar meest vooruitstrevende technieken toegepast op

DEKMACHINES en STUURINRICHTINGEN voor vissersschepen op alle vanggebieden, vanaf Japan, over Zuid-Afrika, IJsland tot Canada.

De grote verscheidenheid van modellen en toepassingen laat toe voor ieder scheepstype de meest rationele uitrusting aan te bieden, gaande van de meest eenvoudige garnaalboot tot de grootste diepzetter.

Bij vergelijking van de opbrengsten staan de vaartuigen met « Brusselle » uitgerust steeds vooraan.

KWALITEIT – KRACHT – DUURZAAMHEID

Drie hoedanigheden die alle « Brusselle »-produkten kenmerken.

Voor alle nieuwbouw-projecten, raadpleeg ons en profiteer van onze jarenlange ervaring.

p.v.b.a. **VISLOSSERSBOND**

G. VAN WAES

**VISMIJN 68
8400 OOSTENDE
☎ (059) 32.34.91**

ZAAKVOERDERS

VAN WAES WILLY
AAISHOVE 5
8390 KNOKKE-HEIST
☎ (050) 51 27 61

BAERT ANDRE
RINGLAAN NOORD 39
8420 DE HAAN
☎ (059) 23 56 45

1e Ploegbaas Sorteerders
RONQUETTI FRANS
ANTWERPENSTRAAT 43
8401 BREDENE
☎ (059) 32 38 14

2e Ploegbaas Sorteerders
MAES ARTHUR
STUIVERSTRAAT 164
8400 OOSTENDE
☎ (059) 70 02 89

Bijkomende lossers voor het scheppen, slingeren, winch, tafel of invoeren, aanvragen bij ploegbaas DECOCK HENRI.
☎ (059) 80 25 05.

Uur van aanvang lossen te vernemen vanaf 16.00 uur daags voor de verkoop in de week en vanaf 10.00 uur op zondag, op het bord in de vismijn en telefonisch aan de sassen van de vissershaven.
☎ (059) 32 12 86.

Omstreeks 1872 trad Auguste Musin in het huwelijk met zijn nicht, Clémence Musin uit Neuilly-sur-Seine. Zij was schrijfster van een groot aantal nu verbleekte romans en nouvelles. Hun eerste kind, François-Auguste, werd nog te Parijs geboren. Ook hij had zout in het bloed: later werd hij luitenant bij de Lange Omvaart. Kort nadien vestigden de Musin's zich te Shepherd's Bush (Londen). Daar werd hun dochtertje Marguerite-Raphaëlle geboren in 1874. Zij overleed te Sint-Joost-ten-Node in 1899.

Auguste Musin : Gemeerde maalboot te Oostende
(Oostende, Museum voor Schone Kunsten)

Uit Musin's «Londense Periode» stammen uiteraard veel doeken met Engelse motieven: «De Thames nabij Londen», «Boten in het Kanaal», «Monding van de Thames»... Van latere datum zijn gezichten op Dover, Eddystone, Deal en Weymouth.

In de tachtiger jaren werkte Musin tussendoor ook nog voor geïllustreerde magazines als «The Graphic», «The London News» & «L'Univers Illustré»: massa's tekeningen van mensen en dieren, schalks in hun gewone doen geobserveerd. Het prentenkabinet te Brussel bewaart de calques van deze tekeningen.

Het is vaak een cliché geworden te spreken over de «grote productie» van een kunstenaar. Bij Auguste Musin is de opmerking echter allesbehalve misplaatst. Het aantal schilderijen dat zijn atelier verliet, tart werkelijk alle verbeelding. Helaas staat alles niet steeds op een zelfde esthetisch peil. En al zijn de thema's uiterst gevarieerd, toch schuwde Musin geen herhaling.

In 1881 oordeelde een criticus als volgt: «Auguste Musin's marines lijken allemaal op elkaar. Steeds dezelfde lichteffecten, steeds dezelfde scheepjes. Het is meer routine dan kunst». De topografische weergave kunnen we als accuraat bestempelen, tenminste zolang het niet gaat om marines of riviergezichten omwille van het speciaal-effect (zoals ochtendgluren, avondval, maneschijn, nevel of het destijds zo geliefde «doré» in de hemelpartij).

Percentsgewijs gezien komt Oostende het meest voor in zijn oeuvre: de haven bij dag of nacht, de kaaien, de dokken, de oesterparken... Maar ook de stranden van Heist, Blankenberge of De Panne en de scheepvaart op de Schelde zijn veel terugkerende thema's.

En dan is er natuurlijk Nederland, waar Auguste Musin vaak, graag en lang vertoefde: Scheveningen, Noordwijk, Terneuzen, Rotterdam, Dordrecht, Vlaardingen, de Moerdijk, de Maas...

Nog andere doeken stellen de Bretoense kust of Gravelines voor, de Noorse kust en soms ook Alicante. Een onvermoede rijkdom aan maritiem-iconografisch materiaal zo te zien.

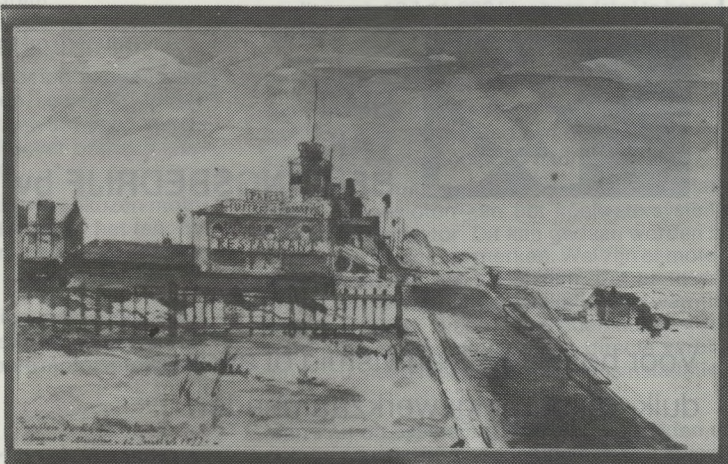
Veel van Musin's werken zijn nu in Amerika te vinden. Ze waren destijds immers rechtstreeks voor uitvoer naar de Nieuwe Wereld bestemd. Naar het schijnt vertrokken er in die jaren regelmatig hele scheepsloadingen «Belgische kunst» naar de overkant van de Grote Plas, alwaar ze in rijkgeworden Amerikanen gretige afnemers vonden.

Naar het einde van de eeuw toe verliezen we Musin een beetje uit het oog. Hij en zijn soortgenoten werden traag maar zeker verdrongen door jonge hemelbestormers. Een reus als Ensor was tenslotte maar 8 jaar jonger dan Auguste Musin! Maar wat een enorme kloof tussen beider opvattingen!

Auguste Musin overleed te Brussel anno 1920. Met hem ging een der laatste vertegenwoordigers van de Belgische 19^e eeuwse marineschilderkunst heen. In 1924 kwam de inboedel van zijn atelier onder de veilingshamer: 230 werken van hemzelf en nog 160 van zijn vader.

François Musin's oeuvre valt uiteen in twee periodes: vóór 1865 schilderde hij voornamelijk in romantische trant: stormen, schipbreuktaferelen, zeelagen, dit alles van de nodige effecten voorzien. Later maakte hij ook realistische werken: zeegezichten, het leven op de grote rivieren en op het strand. Hij behield echter ook zijn vroegere motieven. Musin had immers weinig «artistieke scrupules»; hij werkte bewust meer voor de winst dan voor de roem. Die opvatting deelde hij met tientallen andere — nu vergeten — Belgische kunstenaars. Het feit dat hij zeer onderlegd was in maritieme aangelegenheden, maakte zijn realistische werken dan ook tot waardevolle documenten wat de iconografie der havensteden en der scheepvaart betreft.

Uit zijn onoverzienbare produktie kunnen we hier slechts de markantste zaken aanhalen. Musin was voor alles een decorateur, die op bestelling ensembles schilderde. Dit genre werd in België trouwens druk beoefend. De namen van F. Marinus, J.B. Madou, E. Beernaert en vele anderen dringen zich in dat verband op. Oostende leverde de motieven voor zijn twee grootste verwezenlijkingen in het genre: voor het ensemble van de 8 «Zichten uit Oostende» besteld door de Prins van Pruisen (de latere Wilhelm I) (1853) en ook voor het ensemble van 7 doeken in de «Musinzaal» van het Tweede Oostends Kursaal (1877-1878). Ze stelden de volgende hoogtepunten uit het Oostendse verleden voor: «Het beleg van Oostende 1601-1604», «De beschieting van Oostende door de Engelsen 1798», «Het oude arsenaal te Oostende», «De ontschepping der Rifflemen 1866», «De Cerle du Phare» en «Het oude Kursaal». Tijdens de modernisering van het Kursaal verhuisde het beroemde ensemble naar het stadhuis waar het in de vlammen verdween in 1940...

Auguste Musin : Het restaurant «Pavillon du Rhin» op de Oostendse zeedijk
(Oostende, Museum voor Schone Kunsten)